HADİS USULÜ DERSLERİ

www.hadisusulu.com facebook: /HadisUsulu twitter: @HadisUsulu 16 Nisan 2015

DERS

18

HASEN HADİS -ÖRNEK ÇÖZÜMLEMELERLE-

Hasen hadis, sahih hadisin bütün niteliklerini taşıdığı halde râvîlerinden birinin veya bir kaçının **zabt sıfatı** tam olmayan hadistir. **Ağır zabt kusurları hadîsi zayıf derecesine düşürür.** Hadis tarihinde bu terimi meşhur eden alım **Tirmizî (ö.279)** olmuştur. Onun, Sünen isimli kitabında hasen olarak nitelediği hadisler için yaptığı tanımı şöyledir: "***Senedinde Hz. Peygamber'e iftira etmekle itham edilen kimse bulunmayan, şazz da olmayan ve başka bir yönden benzeri rivayet edilen hadis bize göre hasendir***".

Hasen li-zatih

Hasenlik özelliklerini **bizzat taşıyan** hadise denir. Örnek olarak şu hadisi zikretmek mümkündür:

Bize Muhammed b. Beşşar rivayet edip (dedi ki), Bize Yahya b. Saîd haber verip (dedi ki), bize **Behz b. Hakîm** haber verip (dedi ki), bana babam, dedemden (naklen) rivayet etti ki, o şöyle demiş: Ben; "***Ya Resûlallah" dedim, "Kime iyilikte bulunayım?", "Annene!" buyurdu. "Sonra kime?" dedim, "Annene!" buyurdu. "Sonra kime?" dedim, "Annene!" buyurdu. "Sonra kime?" dedim, "Sonra babana, sonra da sırasıyla en yakınlarına***!" buyurdu (Tirmizî, "Birr", 1).

Seneddeki **Behz**, her ne kadar doğru sözlü, hatta bazı âlimlere göre sika biri ise de, bir kısım rivayetleri sebebiyle tenkide uğramış olması onun **zabtının azlığını gösterir**. Bundan dolayı hadis, bu senediyle, Behz'in dedesinin başından geçen bir olay olarak **hasen li-zatihîdir.**

Hasen li-gayrih

Aslında zayıf olan fakat **başka bir hadisin desteğiyle** hasen niteliğini kazanan hadise denir. Ancak zayıflık sebebi muhtelif yollarla giderilmiş ve böylece yani başka rivayetlerin desteğiyle hasen derecesine yükselmiş olur. Şu hadis buna örnektir:

Bana Yahya b. Eyyûb, Ubeydullah ibnü'l-Muğîre'den, o, Surâka'nın âzâdlısı **Munkız**'dan, o da Osman b. Affân'dan (naklen) rivayet etti ki, Resûlullah –sallellahu aleyhi ve sellem- Osman'a şöyle buyurmuş: "***Satın aldığında ölçerek al, sattığında ölçerek sat!***" (Dârekutnî, Sünen, III, 8)

Bu hadisin râvîlerinden Ubeydullah sadûk/doğru sözlü, **Munkız** ise mechûlu'l-hâldir. Bu sebeple bu hadis bu senediyle zayıftır. Bu hadisi Ahmed b. Hanbel de aşağıdaki senedle rivayet etmiştir:

Bize Abdullah b. Lehî'a rivayet edip dedi ki, bize Mûsa b. Verdân rivayet edip dedi ki, ben Sa'îd b. el-Museyyeb'i şöyle derken işittim…

Bu **zayıf rivayetler birbirini desteklediğinden dolayı** hadis hasen li-gayrihî derecesine yükselir.